Муниципаль тур

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӘРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА БИРЕМНӘРЕНЕҢ
ҖАВАПЛАРЫ
(2025-2026 нчы уку елы)
7 нче сыйныф

Үткәрү вакыты – 150 минут
Максималь балл – 60

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Җөмләдәге иренләшкән сузык авазларның санын билгеләгез. **(2 балл)**
Коега төкермә, суын үзең эчәрсең. (Мәкаль)
а) 2
ә) 4
б) 5
в) 6

2. Ирен ассимиляциясе күзәтелгән сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
а) урман
ә) сөлге
б) унбиш
в) урманнар

3. Җөмләдәге басымы соңгы иҗеккә төшмәгән сүзләрнең барысы да күрсәтелгән рәтне билгеләгез. **(2 балл)**
Кайда су чыкса, коены шунда казыйлар. (Мәкаль)
а) кайда
ә) казыйлар
б) кайда, казыйлар
в) кайда, шунда, казыйлар

4. Фразеологизмның мәгънәсен билгеләгез. **(2 балл)**
коры елгага батыру
а) алдалау
ә) ачулану
б) тавышлану
в) көлү

5. ***Зәңгәр*** сүзе күчерелмә мәгънәдә кулланылган рәтне билгеләгез. **(2 балл)**
а) зәңгәр күлмәк
ә) зәңгәр һава
б) зәңгәр чәчәк
в) зәңгәр хыял

6. Тамырдаш булмаган сүзләрне билгеләгез. **(2 балл)**
а) юлдаш, юлчы
ә) башлы, башлык
б) аклык, аклама
в) беләң, белде

7. Билгесезлек алмашлыгын билгеләгез. **(2 балл)**

а) минеке

ә) шул

б) кемдер

в) беркем

8. Чикләүне белдерә торган кисәкчәне билгеләгез. **(2 балл)**

а) гына

ә) ич

б) түгел

в) дөм

9. Җөмләдәге калын хәрефләр белән бирелгән сүзнең нинди җөмлә кисәге икәнлеген билгеләгез. **(2 балл)**

Тирән күлдә балык та ***күбрәк.*** (Мәкаль)

а) ия

ә) хәбәр

б) күләм хәле

в) аергыч

10. Инкяр җөмләне билгеләгез. **(2 балл)**

а) Суның кадере чишмә корыгач беленә. (Мәкаль)

ә) Тамчыдан күл җыела. (Мәкаль)

б) Суга батучы саламга да ябыша. (Мәкаль)

в) Суда балык адашмас. (Мәкаль)

II. Теоретик бирем.

Сызыклар өстенә тиешле сүзләрне языгыз. **(6 балл)**

Бер иҗекле сүзләргә басым тамгасы куелмый. Һәр иҗектә бер сузык аваз була. Телнең лексик составын өйрәнә торган фән – лексикология. Тамыр һәм сүз ясагыч кушымча – сүзнең нигезе. Инфинитив – затланышсыз фигыль. Тиңдәш кисәкләр арасына өтер яисә сызык куела ала.

III. Башыгызны эшләтегез.

Парлы сүзләрнең беренче компонентларын уйлап языгыз. **(4 балл)**

иге-чиге

вак-төяк

аң-белем

кирәк-ярак

IV. Гамәли-иҗади бирем.

1. Җөмләләрне татар теленә тәрҗемә итеп языгыз. **(6 балл)**

Трава пожелтела и завяла. Птицы тронулись на юг. Их гонят холод и голод.

2. Шигырьне укыгыз һәм биремнәрне эшләгез.

Ямансу көзләр җитә. Урманга сары ут каба.
Яфраклар җансыз кошлар күк оча һавада.
Бакчада былбыл тына. Тып-тын яңгырлар ява.

(*Акъегет*)

2.1. Яңгыраулыкта охшашлану күзәтелгән сүзне күчереп языгыз. **(1 балл) (урманга)** (артык сүз язылса, балл киметелә!)
2.2. Кече тел арты ассимиляциясе күзәтелгән сүзне күчереп языгыз. **(1 балл) (урманга)** (артык сүз язылса, балл киметелә!)
2.3. Тартыклар чиратлашуы күзәтелгән сүзне күчереп языгыз. **(1 балл) (каба)** (артык сүз язылса, балл киметелә!)
2.4. ***Былбыл*** сүзнең синонимын языгыз. **(1 балл) (сандугач)**
2.5. ***Тып-тын*** сүзенә морфологик-синтаксик анализ ясагыз. **(3 балл)**
***Тып-тын* – сыйфат, артыклык дәрәҗәсендә, тамыр сүз, җөмләдә хәл.**
2.6. Бирелгән җөмләгә синтаксик анализ ясагыз (җөмлә кисәкләренең асларына сызыгыз, төрләрен билгеләгез, җөмләгә билгеләмә языгыз). **(5 балл)**
Яфраклар(г.и.) җансыз кошлар күк(р.х.) оча(г.ф.х.) һавада(у.х.). Бу – раслау, хикәя, җәенке, тулы, гади җөмлә.

3. **«Быелгы көз»** дигән темага 8-10 җөмләдән торган инша языгыз. **(12 балл)**